

Dr hab. Narcyz Piórecki
(imię i nazwisko kandydata na dyrektora)

PROGRAM DZIAŁANIA

(do publikacji na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Podkarpackiego na stronie współorganizatora instytucji kultury oraz na stronie internetowej instytucji kultury)

Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach
(nazwa instytucji kultury)

Na lata od 2022 do 2029

Akceptacja Zarządu Województwa Podkarpackiego*

.....

.....

(data i miejsce)

*dodatkowe pola do akceptacji przez pozostałych organizatorów w przypadku instytucji współprowadzonych, jeśli akceptacji wymaga umowa.

Wizja *(obraz instytucji kultury, sytuacja, wizerunek oraz pozycja)*

Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach jest samorządową instytucją kultury Województwa Podkarpackiego. Działa na podstawie ustawy z dnia 28 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2018 r. poz 1983 tj.), Zarządzenia Nr 15/90 Wojewody Przemyskiego z dnia 26 marca 1990 r. w sprawie utworzenia „Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych i Arboretum w Bolestraszcach oraz nadania mu Statutu”, Uchwały Nr XXI/221/2000 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 sierpnia 2000 roku w sprawie zmiany nazwy instytucji kultury pn. Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych i Arboretum w Bolestraszcach i nadania statutu, ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 tj.); ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067 tj.), ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.), postanowień własnego Statutu; oraz innych obowiązujących przepisów. Decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska uznana za ogród botaniczny. Prezentowany program działania uwzględnia specyfikę działalności instytucji zarówno jako placówki kultury, jak i ogrodu botanicznego.

Arboretum to jedyna na Podkarpaciu instytucja, zajmująca się ochroną dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, na terenie której zgromadzono i bada się kilka tysięcy gatunków i odmian roślin, w tym użytkowych.

Arboretum założone w 1975 roku obejmuje park i dwór w Bolestraszcach, w którym w XIX wieku mieszkał i tworzył Piotr Michałowski, a także należący do Twierdzy Przemyśl Fort XIIIb i filię w Cisowej. Arboretum to instytucja wyjątkowa ze względu na swoją specyfikę, łączy bowiem w swym działaniu ochronę dziedzictwa kulturowego z ochroną przyrody oraz badania naukowe. Działa również jako galeria sztuki i sala koncertowa w otwartej przestrzeni. To jednostka promująca region i jest jego najwyższej klasy wizytówką. Jest placówką na miarę potrzeb i wyzwań XXI wieku. Wyjątkowość Arboretum polega na jego dogodnej lokalizacji, urzekającym krajobrazie zarówno Bolestraszyc, jak również i znajdującej się na Pogórzu Przemyskim filii w Cisowej z lasami, łąkami, strumieniami i oczkami z roślinnością bagienną. Bioróżnorodność siedlisk Cisowej umożliwia tworzenie działów tematycznych w naturalnych warunkach, co zdecydowanie ułatwia prowadzenie działalności edukacyjnej, a zarazem jest korzystne z ekonomicznego punktu widzenia. W Cisowej

przeszość styka się z teraźniejszością – piękno pierwotnej przyrody ożywionej i nieożywionej harmonijnie współgra ze śladami ingerencji człowieka w postaci nowych nasadzeń.

W Arboretum zachowano stary układ parkowy z XIX wiecznym drzewostanem, wśród którego znaleźć można dorodne i okazałe pomniki przyrody. Całe założenie wpisano w roku 1968 do Rejestru Zabytków wraz z Dworem, pozostałością po fortalicjum w tym, Oficyną Małą, dawną wieżą obronną (donżon) – obecnie Kaplicą, o której pierwsza wzmianka jako o obiekcie sakralnym, pochodzi z 1744 roku.

Wizja rozwoju Arboretum i jego filii w Cisowej uwzględnia obecne realizacje i opracowane już plany, wychodząc daleko w przyszłość z nowymi rozwiązaniami w zakresie:

- Administracji, zaplecza technicznego,
- Muzeum Przyrodniczego,
- Muzeum na Powietrzu,
- Biblioteki,
- Galerii u Piotra Michałowskiego,
- Galerii przez Dotyk,
- Ogrodu Sensualnego,
- Centrum edukacyjnego,
- Arboretum, w tym:
  - kolekcji dendrologicznej,
  - pomologii,
  - roślin chronionych, ginących, rzadkich i zagrożonych,
  - kolekcji bylin w tym, Narodowej Kolekcji irysów z rodziny *Levigataea*,
  - kolekcji pnączy,
  - ogrodów biblijnych,
  - ogrodów skalnych,
  - oranżerii,
  - roślin wodnych i bagiennych,
  - roślin dzikich – jadalnych,
  - roślin użytkowych, barwierskich, miododajnych,
  - fortu XIIIb z kolekcją dendrologiczną.
- zaplecza naukowego – zielnika, kolekcji służących do badań prowadzonych wspólnie z jednostkami naukowymi i badawczymi,

- fauny.

Arboretum dysponuje bankiem zasobów genowych roślin użytkowych. Umożliwia to odtwarzanie tradycyjnych i regionalnych produktów spożywczych oraz opracowanie nowych, opartych na bazie własnych surowców, które są analizowane i badane we współpracy z instytucjami naukowymi w kraju i za granicą.

Główne cele, działania realizowane przez Arboretum to:

a) Szeroko rozumiana edukacja ekologiczna prowadzona poprzez:

- popularyzację wiedzy kulturowo-przyrodniczej (zajęcia terenowe dla szkół, konkursy, wystawy, wykłady, itp.).

b) Badania naukowe:

- dokumentowanie i ochrona bioróżnorodności,
- ochrona i reintrodukcja gatunków roślin rzadkich i zagrożonych w regionie i kraju,
- ochrona roślin rzadkich i zagrożonych *in situ*,
- aklimatyzacja gatunków obcych (pochodzących z różnych stref klimatycznych),
- selekcja, hodowla i rozmnażanie różnych gatunków roślin i ich odmian, w szczególności użytkowych (pomologia),
- prowadzenie badań we współpracy, m.in. z Instytutem Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Uniwersytetem Przyrodniczym i Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu, Uniwersytetem Rzeszowskim w Rzeszowie, Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Arboretum w Zielonce, Narodową Akademią Nauk Ukrainy,
- organizacja konferencji, sympozjów naukowych,
- poszukiwania innowacyjnych form organizowania przestrzeni ogrodowych i krajobrazowych.

c) Działanie na rzecz wzrostu jakości życia w regionie:

- rola kulturotwórcza (koncerty i wystawy, plenery, warsztaty, festiwale, seminaria),
- poszukiwania designerskich rozwiązań dla przestrzeni wypoczynkowych i poznawczych w ogrodzie,
- organizacja warunków do wypoczynku i rekreacji, aktywnego spędzania wolnego czasu mieszkańców Podkarpacia,
- wprowadzanie ekologicznych produktów, co może mieć ogromny wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców Podkarpacia.

d) Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu:

- budowanie dobrej marki, czyli promocja regionu jako interesującego miejsca,
- badania naukowe, współpraca nauki z przemysłem z uczelniami i firmami, stowarzyszeniami,
- wdrażanie produktów regionalnych,
- odmian roślin do obrotu,
- rozwój reklamy, handlu, turystyki,
- tworzenie nowych miejsc pracy.

e) Działalność wydawnicza:

- opracowanie i wydanie materiałów promocyjnych i innych.

Wykorzystanie w ostatnich latach środków finansowych pozyskanych z Unii Europejskiej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, środków własnych oraz poszerzenie bazy edukacyjnej, wystawienniczej i konferencyjnej, jak również udostępnienie nowych i wzbogaconych kolekcji, pozwoli znacząco rozszerzyć ofertę dla zwiedzających, utrzymując jednocześnie ruch turystyczny na wysokim poziomie. W rankingach atrakcji turystycznych Podkarpacia Arboretum nieustannie zajmuje wysokie miejsce w pierwszej dziesiątce.

Podstawowa działalność statutowa placówki, jaką jest upowszechnianie kultury cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno zwiedzających, jak i artystów zaangażowanych w realizowane projekty. Dzięki bliskiej współpracy z wieloma uczelniami i ośrodkami artystycznymi (Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie, Akademią Sztuk Pięknych w Łodzi, Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu, Wydziałem Architektury Krajobrazu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, Biurami Wystaw Artystycznych, stowarzyszeniami twórczymi m.in. z Związkiem Polskich Artystów Plastyków Okręg w Krakowie, Towarzystwem Muzycznym w Przemyśle oraz z za granicy: Wileńską Akademią Sztuk Pięknych w Wilnie, Lwowską Narodową Akademią Sztuki we Lwowie, Polonią) wzrosła ranga Arboretum jako instytucji kultury ważnej w kraju i za granicą. Dlatego też mogą mieć tutaj miejsce prestiżowe wydarzenia artystyczne jak: wystawy plastyczne w Galerii u Piotra Michałowskiego, plenery artystyczne, warsztaty, koncerty plenerowe. Celowi temu służyła też coroczna realizacja „Festiwalu Ogrodów”. Organizowane zaś cyklicznie wydarzenia jak: „Festiwal Derenia” oraz „Majówka pod dereniem i jabłonią” przyczyniły

się do popularyzacji Arboretum jako placówki przodującej w promowaniu produktu tradycyjnego i lokalnego.

Od wielu lat w Arboretum prowadzone są badania naukowe. Nasi partnerzy to m.in.: Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Lwowskiego we Lwowie (Ukraina), Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze (Słowacja). W badaniach tych wykorzystywane są kolekcje własne, a wyniki badań posłużą w przyszłości do opracowania żywności prozdrowotnej i suplementów diety.

We współpracy z Akademiami Sztuk Pięknych Arboretum prowadzi badania nad zwiększeniem jakości korzystania z przestrzeni zielonych poprzez wprowadzenie do ogrodu innowacyjnych form dizajnerskich.

Arboretum prowadzi też statutowe badania terenowe, m.in. przy współpracy z ogrodami botanicznymi w kraju i za granicą, Lasami Państwowymi oraz z Instytutem Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

Arboretum prowadzi także działalność popularyzatorską, m.in. współpracując z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, TVP3 Rzeszów, samorządem województwa w realizacji filmów popularno-naukowych ukazujących dziedzictwo kulturowo-przyrodnicze Podkarpacia.

Główne wyzwania *(wybrane obszary problemowe, kluczowe do uregulowania, w tym ocena możliwości realizacji założeń w ramach dotacji gwarantowanej umową z dyrektorem)*

Główne wyzwania stojące przed placówką to:

- Organizacja zadań: wystawy, multimedia, warsztaty, plenery, spektakle, koncerty i inne.
- Zachowanie i przywracanie walorów przyrodniczych i kulturowych wsi z tradycją włościańską i szlachecką Podkarpacia i całej Polski.
- Realizacja projektu „Ogrody pokazowe”. Zadanie wieloetapowego tworzenia nowoczesnych edukacyjnych kolekcji roślin użytkowych obejmujących różne grupy roślin: użytkowe, jadalne dziko rosnące, przyprawowe, aromatyczne, barwierskie, lecznicze, włókiennicze, zioła, przyprawowe, miododajne, pionierskie, do filtrowania wody, mini ogrody zdrowia i inne. Celem zadania jest stworzenie edukacyjnych ogrodów pokazujących zarówno nowe trendy, jak i dawne sposoby praktycznego zastosowania różnych grup roślin w życiu

codziennym człowieka na przestrzeni wieków. Ogrody tematyczne zlokalizowane zostaną w północnej części Arboretum. W pierwszym etapie planowane jest przygotowanie tematycznej kolekcji edukacyjnej „Rośliny jadalne dziko rosnące”. Kolekcja ta stanie się bazą dla różnorodnych, wieloletnich działań edukacyjnych, przyczyni się do wzbogacenia oferty edukacyjnej Arboretum, a także pozwoli ukazać nowe trendy w sztuce ogrodów.

- Założenie kolekcji paproci.
- Rozbudowa mini ogrodów wodnych.
- Powiększenie gruntowej szkółki roślin.
- Prowadzenie badań naukowych korzystając z zasobów genowych Arboretum w ramach współpracy z placówkami w kraju i za granicą.
- Prowadzenie badań terenowych.
- Zabezpieczenie i adaptacja do celów turystycznych Fortu XIIIb.
- Założenie kolekcji roślin okrywowych na Forcie XIIIb.
- Uszczelnienie grobli dla utrzymania odpowiedniego poziomu wody w stawach i ograniczenia jej strat.
- Powiększenie woliery.
- Przystosowanie wewnętrznych linii elektrycznych do zwiększonego poboru mocy w dolnej części ogrodu.

Arboretum w Cisowej:

- Promocja i szersze udostępnienie filii Arboretum w Cisowej.
- Utworzenie Centrum Zachowania Bioróżnorodności Podkarpacia.
- Utworzenie kolekcji roślin – gatunków podkarpackich.
- Utworzenie kolekcji pomologicznej.
- Sukcesywne wzbogacanie kolekcji dendrologicznej.
- Prowadzenie kolekcji roślin chronionych i rzadkich *in situ*.

Cele/działania/wskaźniki (cele powinny być wyznaczone w oparciu o zadania statutowe instytucji i być dla niej prorozwojowe, prosimy o określenie działań, które umożliwiają realizację celów oraz określenie wskaźników, które pozwalają zmierzyć efektywność podjętych działań. Podanie orientacyjnej wartości wskaźnika w poszczególnych latach na poziomie minimum)

Cel	Działania	Wskaźniki							
		Wartość wskaźnika w roku N (2022)	Wartość wskaźnika w roku N (2023)	Wartość wskaźnika w roku N (2024)	Wartość wskaźnika w roku N (2025)	Wartość wskaźnika w roku N (2026)	Wartość wskaźnika w roku N (2027)	Wartość wskaźnika w roku N (2028)	Wartość wskaźnika w roku N (2029)
Gromadzenie roślin w kolekcjach	Powiększanie kolekcji	50	70	90	110	130	150	170	190
Digitalizacja gatunków	Prowadzenie bazy danych	50	60	70	80	90	100	110	120
Wzbogacenie oferty w ramach działalności kulturalno-artystyczno-edukacyjnej	Organizacja wystaw, festiwali, konkursów, plenerów, seminariów, spotkań autorskich, koncertów i innych	9	9	10	10	11	11	12	12
Prowadzenie działalności badawczej	Prowadzenie i publikowanie badań naukowych i terenowych	1	1	1	1	1	1	1	1
Gromadzenie zbiorów bibliotecznych	Powiększanie zbiorów bibliotecznych	10	12	14	16	20	22	24	26
Gromadzenie kolekcji sztuki współczesnej	Powiększanie zbiorów sztuki	7	7	8	8	8	9	9	10
Działalność wydawnicza	Opracowanie i wydanie materiałów promocyjnych i innych	7	7	8	8	9	9	10	10
Gromadzenie zbiorów Muzeum na Powietrzu	Powiększanie zbiorów	15	17	20	22	25	28	30	34

Grupy odbiorców (charakterystyka grup odbiorców działań instytucji)

- Osoby zainteresowane aktywnym uczestnictwem w dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym. Dla nich przeznaczone i udostępnione są kolekcje przyrodnicze, zbiory muzealne i zielnikowe, wystawy prezentowane w Galerii u Piotra Michałowskiego, konkursy, warsztaty, plenery.
- Osoby zainteresowane biernym uczestnictwem w dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym to zwiedzający kolekcje przyrodnicze, widzowie i słuchacze koncertów, spektakli, wystaw i uczestnicy seminarium popularno-naukowych.
- Osoby zainteresowane podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji – ogrodnicy, społeczni opiekunowie, użytkownicy ogrodów zabytkowych, pedagodzy, architekci krajobrazu, animatorzy i edukatorzy kultury.
- Naukowcy, studenci, młodzież szkolna z kraju i za granicy korzystająca z kolekcji szeroko pojętej bazy Arboretum.

- Młodzież i dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Dla tej grupy Arboretum przygotowało bezpośredni kontakt z przyrodą i różnymi dziedzinami sztuki oraz z twórcami.
- Osoby doświadczające różnych niepełnosprawności. Dla tych osób Arboretum udostępnia Ogród Sensualny, Galerię przez Dotyk, tyfloplanetarium i stale rozszerza dla nich zakres dostępności na terenie ogrodu.
- Turyści odpoczywający w regionie.

Wystawy, działania artystyczne i działania edukacyjne *(koncerty/spektakle – harmonogram, źródła finansowania)**

Planowane na lata 2022–2029:

Wystawy:

- Wystawy czasowe popularno-naukowe długoterminowe (we współpracy z Muzeum Przyrodniczym Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie i innymi instytucjami).
- Wystawy czasowe artystyczne w Galerii u Piotra Michałowskiego, których celem jest upowszechnianie i propagowanie sztuki na najwyższym poziomie poprzez zapraszanie uznanych w Polsce i za granicą artystów. Działania te podniosą prestiż i zwiększą zakres oddziaływania Arboretum jako instytucji kultury i Podkarpacia na arenie krajowej i międzynarodowej.
- Czasowa wystawa sztuki współczesnej będącej w posiadaniu Arboretum Bolestraszyce.
- Czasowe sezonowe wystawy roślin w trakcie ich kwitnienia: lotosów, nenufarów irysów.
- Jesienna wystawa jabłek z Małopolskiej kolekcji historycznych odmian jabłoni.
- Jesienna wystawa owoców i nasion roślin z kolekcji Arboretum.
- Piotr Michałowski – wystawa stała poświęcona pamięci artysty i dawnego gospodarza Bolestraszyce.

Planowana jest także prezentacja wystaw stałych i sezonowych, w tym w Muzeum Przyrodniczym i Muzeum na Powietrzu (wystawy przyrodnicze) i kolekcji roślin.

Muzeum Przyrodnicze:

- Chrońmy ptaki – wystawa ornitologiczna.
- Chrząszcze – wystawa entomologiczna.

- Motyle nocne z Pogórza Przemyskiego.
- Wystawa dendrologiczna szyszek ze zbiorów prof. Jerzego Tumiłowicza, wystawa przekrojów drewna i jego skamielin.
- Wystawa owoców i nasion zebranych w Arboretum.
- Drzewa, ogrody i dwory – wystawa fotograficzna, która jest wynikiem prac badawczych prowadzonych na przełomie XX i XXI wieku przez prof. Jerzego Pióreckiego.
- Drzewa pomniki przyrody Ziemi Przemyskiej – teka rysunków Aleksandry Wachniewskiej artystki malującej głównie pejzaże ukazujące przyrodę, z drzewami jako najczęstszym motywem.
- Cztery pory roku w Arboretum – multimedialna wystawa fotograficzna.
- Planowana prezentacja skamieniałości, prezentacja prehistorii regionu.
- Piotr Michałowski – wystawa stała poświęcona pamięci artysty i dawnego gospodarza Bolestraszczyk.

Galeria Multimedialna:

- Prezentacja filmów popularno-naukowych, promujących działalność Arboretum i dziedzictwo kulturowo-przyrodnicze Podkarpacia.

Kolekcje na wolnym powietrzu:

- Kolekcje roślin:
  - drzewa i krzewy,
  - rośliny rzadkie, zagrożone, ginące i chronione,
  - byliny, w tym rośliny;
  - wodne i bagienne,
  - jednoroczne,
  - parter oranżeryjny (rośliny śródziemnomorskie),
  - rośliny biblijne,
  - użytkowe: jadalne dziko rosnące, przyprawowe, aromatyczne, barwierskie, lecznicze, włókiennicze, zioła, miododajne, pionierskie, rośliny do filtrowania wody, mini ogrody zdrowia, rośliny drapieżne,
  - kolekcja pomologiczna (drzewa i krzewy owocowe).

Kaplica dworska. Pozostałość wieży obronnej dawnego zamczyska z przełomu XVI/XVII w. Kaplica jest najstarszym zachowanym, murowanym obiektem Twierdzy Przemyśl z połowy XIX w.

Fort XIIIb (artyleryjski fort pomocniczy Twierdzy Przemyśl):

- kolekcja dendrologiczna,
- pnącza,
- rośliny okrywowe,
- drzewa miododajne.

Poplenerowa wystawa Wiklina w Arboretum – stała ekspozycja rzeźb i obiektów z wikliny powstałych podczas Międzynarodowych Plenerów Artystycznych Wiklina w Arboretum.

Topolowo-wiklinowe przytulisko – wiklinowy labirynt.

Poplenerowa kolekcja malarstwa współczesnego.

Muzeum na Powietrzu:

- Ekspozycja pni i przekrojów drzew oraz krzewów. Stałe powiększanie i zabezpieczanie kolekcji i budowa m.in. nowych pawilonów wystawienniczych.
- Ogród Uniwersalny (przystosowany do zwiedzania przez osoby niepełnosprawne).
- Galeria Przez Dotyk.
- Tyfloplanetarium.

Działania artystyczne:

- Międzynarodowy Plener Artystyczny Wiklina w Arboretum.
- Międzynarodowy Plener Artystyczny Bolestraszyce.
- Noc Świętojańska.
- Koncerty plenerowe i inne.

Działania edukacyjne:

- Poznawanie ogrodu z przewodnikiem.
- Międzynarodowe Seminarium Naukowe Natura Kultura.
- Międzynarodowy Festiwal Derenia.
- Majówka pod dereniem i jabłonią w Arboretum Bolestraszyce.
- Międzyszkolny Konkurs Światowy Dzień Wody.
- Konkurs szkolny Tradycyjne strachy.
- Zjazd hodowców roślin wodnych.

- Warsztaty litograficzne i serigraficzne jako przypomnienie starych technik ilustratorskich.

- Warsztaty:

- fotograficzne,
- kulinarne dziedzictwo wykorzystanie zasobów genowych w produktach tradycyjnych i regionalnych, itp.

- Przygotowanie strony internetowej Arboretum w wersji angielskiej.

- Przygotowanie prezentacji multimedialnych prezentowanych na terenie Arboretum i na stronie internetowej.

Działalność edukacyjna skierowana jest dla szerokiego grona odbiorców, zarówno nauczycieli, uczniów, studentów, grup zorganizowanych, jak też dzieci, młodzieży i osób dorosłych odwiedzających indywidualnie ogród.

W ramach działalności organizowane i prowadzone są różne formy zajęć, które dostosowane są do wieku i umiejętności uczestników. Prowadzone są one w oparciu o zgromadzone kolekcje roślin. Ponadto Arboretum co roku przygotowuje ofertę edukacyjną dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych przez zaproponowanie lekcji tematycznych z zakresu przyrody, kultury i sztuki, organizacji warsztatów i plenerów artystycznych. Organizowane są również praktyki i staże dla uczniów szkół średnich i wyższych. Oferta edukacyjna jest stale uzupełniana poprzez organizowanie stałych i cyklicznych wystaw udostępnianych zarówno na terenie Arboretum jak i na stronach internetowych.

Corocznie planowane jest minimum 7 wystaw. Harmonogram wystaw ujęty jest w tabeli cele / działania /wskaźniki. Przedsięwzięcia i wystawy wymienione powyżej będą realizowane w głównej mierze w przypadku pozyskania środków w formie dotacji celowych od Organizatora, z innych źródeł i ze środków własnych instytucji.

Działalność naukowa:

W ramach prowadzenia i udostępniania badań nad dziedzictwem przyrodniczym oraz kulturowym planowane jest m.in.:

- Prowadzenie badań terenowych w kraju i za granicą.
- Kontynuacja współpracy i prowadzenia inwentaryzacji parków i ogrodów na Kresach wraz z Instytutem Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie w miarę posiadanych i uzyskanych środków.

- Kontynuacja współpracy i prowadzenie wspólnych badań nad roślinami użytkowymi z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach. Zadanie celowe MRiRW 2021, zad. 1.2. „Zachowanie *ex situ* zasobów Genowych Ogrodniczych Roślin Użytkowych” pt. „Prowadzenie kolekcji starych odmian drzew owocowych w Bolestraszcach”.
- Badania dotyczące kolekcji dendrologicznej.
- Prowadzenie wspólnych badań z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu, Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu i Uniwersytetem Rzeszowskim w Rzeszowie.
- Podtrzymanie dotychczasowej współpracy z zagranicznymi placówkami na Ukrainie, Słowacji, USA oraz rozszerzenie jej na nowe jednostki.
- Uczestnictwo w badaniach naukowych w dziedzinie profilaktyki i wspomagania leczenia chorób cywilizacyjnych (np. miażdżyca, cukrzyca, otyłość) oraz chorób wieku starszego (np. osteoporoza, jaskra).
- Opracowanie wspólnie z uczelniami i ośrodkami naukowcami suplementów diety i nowych produktów w tym dla sportowców i wojska, na bazie roślin i owoców z kolekcji Arboretum.
- Wpisanie na listę produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi naszych produktów wytwarzanych według receptur odtworzonych na podstawie historycznych przekazów.
- Kontynuacja typowania odmian m.in. jabłoni, gruszy, derenia do wytwarzania konkretnych produktów.
- Stworzenie mini „ogrodów zdrowia” z roślinami zawierającymi bioaktywne składniki.
- Badania nad zmianami w krajobrazie i próby zachowania elementów kulturowo-przyrodniczych w miejscu ich występowania.

Działalność wydawnicza:

- Index Seminarium.
- Przewodnik po Arboretum w wersji polskiej i angielskiej.
- Uaktualnienie map.
- Portfolio 50-lecie Arboretum.
- Katalog odmian jabłoni zgromadzonych w kolekcji pomologicznej w Bolestraszcach.

- Publikacja naukowa dotycząca flory w Cisowej.
- Publikacja naukowa dotycząca kolekcji dendrologicznej.
- Wykonanie opisów i tablic informacyjnych kolekcji roślin, ścieżek tematycznych i fauny Arboretum.
- Opublikowanie wspólnie z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu, Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu i Uniwersytetem Rzeszowskim w Rzeszowie wyników prowadzonych wspólnie badań w renomowanych światowych czasopismach, co jest istotną promocją Arboretum i Podkarpacia oraz nauki polskiej w świecie.

Zarządzanie zbiorami (*charakterystyka zbiorów, w tym archiwa i biblioteki, polityka zakupów, wypożyczenia, konserwacja, polityka digitalizacji, re-use, magazynowanie itp.*)*

Zbiory zgromadzone w Arboretum Bolestraszyce:

- Kolekcja roślin gatunków i odmian: drzew, krzewów, bylin – 19 074 (na dzień 20.10.2021 r.).
- Zbiór biblioteczny: książki – 7 321 (na dzień 20.10.2021 r.).
- Rozbudowa Kolekcji sztuki współczesnej – 156 (na dzień 20.10.2021 r.).
- Kolekcja eksponatów dendrologicznych *Muzeum na Powietrzu* – 15 (na dzień 20.10.2021 r.).

Zarządzanie instytucją (*w tym zasoby ludzkie i struktura organizacji, ewentualne postulowane zmiany, współpraca z organizacjami wspierającymi i związkami zawodowymi, ewentualny układ zbiorowy – polityka kształtowania płac, zasady komunikacji wewnętrznej, wolontariat*).

Struktura organizacyjna Arboretum i Zakładu Fizjografii pozwala optymalnie wypełniać zadania statutowe i odpowiada specyfice działalności instytucji. W tym momencie nie przewiduje się jej zmiany, chyba że zaistnieje taka potrzeba.

W strukturze organizacyjnej instytucji jest 6 działów – Arboretum, Muzeum Przyrodnicze, Centrum Edukacji Dziedzictwa Kulturowo-Przyrodniczego, Zakład Fizjografii, Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych oraz Dział Administracyjno-Gospodarczy, poza tym wyodrębnione są dwa samodzielne stanowiska: głównego księgowego oraz d.s. obsługi sekretariatu. Najważniejszym działem jest Dział Arboretum zajmujący się sprawami związanymi z kolekcjami roślin

oraz Centrum Edukacji Dziedzictwa Kulturowo-Przyrodniczego, który zajmuje się całością edukacji oraz organizacją imprez kulturalnych. Ciałem opiniodawczym i pomocniczym jest Rada Naukowa powoływana raz na 3 lata.

Zagadnienia kadrowe

Obecnie w Arboretum zatrudnionych jest 33 pracowników (32 osoby na pełnym etacie i 1 osoba na 1/3 etatu), m.in. na stanowiskach: specjaliści, obsługa, administracja i innych. W latach 2022–2029, ze względu na ciągły rozwój instytucji i przejścia, na emeryturę, konieczne będzie zatrudnienie dodatkowo 3–5 pracowników etatowych.

W perspektywie lat 2022–2029 większa uwaga zostanie skierowana na system szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników poprzez ich udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, organizowanie szkoleń wewnętrznych, staży, konferencji, sympozjów naukowych, a także wymianę doświadczeń z innymi placówkami kultury i ogrodami botanicznymi. Przewiduje się dofinansowanie niektórych z form kształcenia. Rozwój osób zatrudnionych w Arboretum to proces podnoszenia kompetencji, umiejętności i zdobywania wiedzy koniecznych do prawidłowego wykonywania zadań. Są to więc działania niezbędne dla instytucji i powinny objąć jak największą część zatrudnionej kadry.

Opracowana i funkcjonująca obecnie struktura organizacyjna instytucji nie wymaga zmian i korekt, ale w razie zaistnienia nowych potrzeb, wymogów prawnych lub innych nieprzewidzianych okoliczności, propozycje zmian zostaną zgłoszone Organizatorowi do akceptacji, a następnie wprowadzone do struktury instytucji.

Inną ważną barierą rozwoju Arboretum są niesatysfakcjonujące wynagrodzenia pracownicze. Zjawisko to wpływa na brak motywacji do pracy i zadowolenia z jej wykonywania. Niski poziom wynagrodzeń nie stymuluje pracowników do podnoszenia swoich kompetencji, a także powoduje niewielkie zainteresowanie podjęciem pracy w Arboretum przez osoby ambitne, dobrze wykształcone i kreatywne.

Koniecznym staje się pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych przeznaczonych na fundusz płac i pochodne. Powinny one pochodzić w pierwszej kolejności ze zwiększonej dotacji podmiotowej Organizatora, a także w miarę możliwości z dochodów własnych instytucji.

Majątek nieruchomy (*nieruchomości, status własnościowy, proponowane ew. działania regulacyjne*)

Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach zajmuje działki o ogólnej powierzchni 311,27 ha, z tego:

- w Bolestraszcach – 28,98 ha (15,10 ha własność instytucji, 13,88 ha wieczyste użytkownie),
- w Cisowej 282,29 ha własność instytucji.

Na powyższych działkach znajdują się budynki i budowle, które Arboretum wykorzystuje do działalności statutowej:

Dwór Michałowski – wieczyste użytkowanie – pomieszczenia przeznaczone na:

- Muzeum Przyrodnicze, Biblioteka, Pom. Biurowe i socjalne.

Oficina Duża – wieczyste użytkowanie – pomieszczenia przeznaczone na:

- wystawiennicze Galeria u Piotra Michałowskiego, pomieszczenia socjalne, zaplecze techniczne i pomieszczenia gospodarcze, pokoje gościnne.

Oficina Mała – Wieczyste użytkowanie – pomieszczenia użytkowo-socjalne.

Obiekty będące własnością Arboretum:

Kaplica zamkowa – obiekt sakralny udostępniony do zwiedzania.

Jodłówka – budynek przeznaczony na sale wystawiennicze i dydaktyczne.

Kalwaria – sala wystawiennicza i konferencyjna.

Stodoła – sala wystawiennicza, konferencyjna i koncertowa.

Szklarnia – kolekcja roślin tropikalnych i śródziemnomorskich wraz z zapleczem.

Hucułka – punkt usługowy.

Kasa turystyczna – obsługa ruchu turystycznego i działalność usługowa.

Kasa turystyczna II – obsługa ruchu turystycznego i pomieszczenie magazynowe.

Sanitariaty – pomieszczenia sanitarne.

Schron p. deszczowy szt. 5, w tym tyfloplanetarium – ochrona przed warunkami atmosferycznymi.

Wiata na sprzęt – przechowywanie sprzętu do obsługi ogrodu.

Fort XIII b – obiekt turystyczny i edukacyjny- zrekonstruowana bryła koszar i kolekcja kserotermiczna.

Arboretum Cisowa

Dawny budynek hydroforni – pomieszczenia biurowo-socjalne.

Platforma obserwacyjno-widokowa – punkt widokowy, edukacyjny

Wiata drewniana – zaplecze turystyczne.

Dawny budynek „Komora sztuk padłych” – zaplecze techniczne.

Stodoła Polowa 2 obiekty – zaplecze techniczne.

Inwestycje *(plan ujęty w harmonogram wraz ze źródłami finansowania)*

Projekty inwestycyjne w Arboretum Bolestraszyce planowane do realizacji.

- Modernizacja szklarni.

Szacunkowa wartość zadania: 722 000,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok.

Źródła finansowania:

160 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

427 000,00 zł - będziemy wnioskować do Organizatora o zwiększenie dotacji na realizację zadania.

135 000,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Wykonanie zadania zabezpieczy kolekcję roślin i poprawi bezpieczeństwo pracy. Realizacja w miarę pozyskania środków finansowych i pozytywnego rozstrzygnięcia przetargu.

- Budowa zaplecza edukacyjno-technicznego

Szacunkowa wartość zadania: 479 700,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok

Źródła finansowania:

390 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

89 700,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Zadanie zgłoszone do Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Opracowanie dokumentacji budowlano-kosztorysowej wymaganej do złożenia wniosku o dofinansowanie inwestycji.

Realizacja zadania będzie możliwa po otrzymaniu dofinansowania w ramach celowych dotacji inwestycyjnych, zarówno ze środków krajowych jak i zagranicznych (unijnych).

- Modernizacja kotłowni Budynku Dworu Michałowskiego

Szacunkowa wartość zadania: 215 000,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok.

Źródła finansowania:

175 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

40 000,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Modernizacja kotłowni pozwoli na osiągnięcie oszczędności gazu.

- Zakup kosiarki samojezdnej

Szacunkowa wartość zadania: 123 000,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok.

Źródła finansowania:

100 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

23 000,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Zakup kosiarki samojezdnej jest niezbędny do wykaszania powierzchni trawiastych na terenie Arboretum. Wymiana zużytego sprzętu.

- Budowa alejek ogrodowych

Szacunkowa wartość zadania: 61 500,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok.

Źródła finansowania:

50 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

11 500,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Rozbudowa alejek umożliwi zwiedzającym dostęp do nowo powstającej kolekcji roślin użytkowych obejmującej rośliny jadalne dziko rosnące, przyprawowe, aromatyczne, barwierskie, użytkowe, lecznicze, włókiennicze, ziół, przyprawowe, miododajne, pionierskie, do filtrowania wody i inne

- Budowa alejki i bezkolizyjnego przejścia

Szacunkowa wartość zadania: 246 000,00 zł brutto

Termin realizacji: 2022 rok.

Źródła finansowania:

200 000,00 zł - Dotacja celowa inwestycyjna Województwa Podkarpackiego

46 000,00 zł środki własne instytucji (w tym na pokrycie podatku VAT)

Zakres rzeczowy: Opracowanie dokumentacji budowlano-kosztorysowej.

Opracowanie dokumentacji budowlano-kosztorysowej niezbędne celem złożenia wniosku o dofinansowanie inwestycji w ramach dotacji celowych inwestycyjnych, zarówno ze środków krajowych jak i zagranicznych (unijnych).

Budowa alejki i kładki umożliwi zwiedzającym i pracownikom bezpieczne przejście nad drogą gminną do zabytkowego obiektu Fort XIII B i kolekcji pomologicznej.

- Budowa dwóch wejść/wyjść do podziemnej trasy turystycznej - *Adaptacja podziemi dawnego fortalicjum pod kaplicą i adaptacja na cele ekspozycyjne i muzealne.*

Projekt inwestycyjny planowany do realizacji w przypadku uzyskania dotacji z Rządowego Funduszu Polski Ład, RPO oraz zgłoszony do Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 wpisujący się w Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030.

Szacunkowa wartość projektu: 2 500 000,00 zł

Termin realizacji: lata 2022-2027

Źródła finansowania:

80 % kosztów kwalifikowanych środki UE

O pozostałe środki na wkład własny będziemy wnioskować do Organizatora.

Zadanie będzie realizowane w przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku otrzymania dofinansowania.

- *Adaptacja i udostępnienie Fortu XIII b i kolekcji pomologicznej.*

Koncepcja adaptacji do celów turystycznych Fortu XIIIb - Etap II opracowana przez nas, a realizowana będzie przez Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl. Zadanie będzie realizowane w przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku składanego przez Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład, RPO oraz zgłoszony do Nowej Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 wpisujący się w Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030.

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku nakłady poniesione na modernizację, m.in. Fortu XIII B będą przekazane przez Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl na Arboretum.

Szacowana wartość projektu składanego przez Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl wynosi 7 000 000,00 zł (projekt obejmuje inne obiekty w tym Fort XIIIb).

Nie przewidujemy własnego wkładu finansowego na realizację w/w zadania.

Realizacja w/w zadań będzie możliwa po otrzymaniu dofinansowania w ramach celowych dotacji inwestycyjnych, zarówno ze środków krajowych jak i zagranicznych (unijnych).

Ponadto w miarę pojawiania się nowych programów wpisujących się w strategię rozwoju Arboretum planuje się składanie wniosków na dofinansowanie zadań

inwestycyjnych ze środków krajowych i zagranicznych. Sytuacja będzie monitorowana na bieżąco.

W miarę konieczności dokonania niezbędnych zakupów inwestycyjnych oraz prac inwestycyjnych będziemy wnioskować o środki finansowe do Organizatora i innych instytucji oraz realizować w miarę możliwości ze środków własnych.

Prace remontowe w naszej instytucji będą prowadzone na bieżąco w miarę wystąpienia takiej konieczności. W takiej sytuacji będziemy wnioskować do Organizatora o przyznanie środków na ten cel, bądź też podejmiemy starania o ich pozyskanie z innych źródeł.

Komunikacja zewnętrzna *(w tym strategia komunikacji, promocja i marketing)*

W ramach komunikacji zewnętrznej będą prowadzone m.in. następujące działania:

- Kontynuacja dotychczas prowadzonej strategii komunikacji, identyfikacji wizualnej Arboretum Bolestraszyce, uwzględniającej promocję dotychczasowego dorobku kulturalnego, naukowego, badawczego, edukacyjnego, artystycznego jak i nowych organizowanych wydarzeń i realizowanych działań.
- Ulepszanie kanałów komunikacji i informacji, w tym cyfrowych, m.in. we współpracy z różnymi instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami celem pozyskania większych ilości grup odbiorców.
- Aktualizacja informacji i rozbudowa strony internetowej.
- Realizacja w mediach (TVP, radio, prasa) reklam promujących organizowane wydarzenia, promocja prowadzonych przez Arboretum działań, organizowanych wydarzeń artystycznych, kulturalnych i innych na internetowych portalach społecznościowych.
- Współpraca z innymi podmiotami na poziomie naukowym i kulturalnym celem rozwoju oraz podniesienia rangi jednostki na arenie krajowej i międzynarodowej.

Gospodarka finansowa *(struktura przychodów, działalność gospodarcza, plan zwiększenia/ utrzymania przychodów)*

Struktura przychodów w 2020 roku		
	Kwota	Udział % w przychodach ogółem
Dotacja podmiotowa	1 918 983,00	49,49
Dotacje celowe i remontowe	547 088,92	14,11

z tego źródła finansowania:		
Urząd Marszałkowski	209 699,33	5,41
Konserwator Zabytków	8 130,08	0,21
WFOŚiGW	30 300,00	0,78
Dotacje unijne	293 503,26	7,57
Budżet Państwa	5 456,25	0,14
Pozostałe dotacje (m.in. ARiMR)	176 452,37	4,55
Razem dotacje	2 642 524,29	68,15
Przychody ze sprzedaży, z tego:		
sprzedaż towarów i usług	628 797,67	16,22
pozostała sprzedaż (najem, dzierżawa)	40 753,79	1,05
Razem przychody ze sprzedaży	669 551,46	17,27
Pozostałe przychody operacyjne (w tym amortyzacja pokryta dotacją)	565 409,34	14,58
Przychody finansowe	0,00	0,00
Razem przychody	3 877 485,09	100,00
Dotacje na wydatki majątkowe	877 989,32	

Struktura Planu przychodów na 2021 rok		
	Kwota	Udział % w przychodach ogółem
Dotacja podmiotowa	1 919 898,00	52,32
Dotacje celowe	80 500,00	2,19
z tego źródła finansowania:		0,00
Urząd Marszałkowski	55 500,00	1,51
WFOŚiGW	25 000,00	0,68
Pozostałe dotacje (m.in. ARiMR)	40 000,00	1,09
Razem dotacje	2 040 398,00	55,60
Przychody ze sprzedaży, z tego:		0,00
sprzedaż towarów i usług	825 000,00	22,48
pozostała sprzedaż (najem, dzierżawa)	40 000,00	1,09
Razem przychody ze sprzedaży	865 000,00	23,57
Pozostałe przychody operacyjne (w tym amortyzacja pokryta dotacją)	764 200,00	20,83
Przychody finansowe	0,00	0,00
Razem przychody	3 669 598,00	100,00
Dotacje na wydatki majątkowe	530 000,00	

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej uzyskujemy przychody z tytułu: sprzedaży biletów, roślin, wydawnictw, jak również z tytułu świadczonych usług, m.in. badawczych, turystycznych, rolniczych, najmu, inwentaryzacji dendrologicznej, itp.

W obecnej sytuacji spowodowanej pandemią, trudno jest zaplanować wielkość przychodów. Jednakże zakłada się, że w najbliższej 7-latce poziom uzyskiwanych przychodów zostanie zwiększony i w każdym kolejnym roku działalności Arboretum nastąpi, co najmniej 10 procentowy wzrost przychodów własnych. Oczywiście będzie

to w głównej mierze uzależnione od sytuacji epidemicznej, jak również od specyfiki placówki, gdzie frekwencja zależy od warunków pogodowych.

Ponadto Arboretum będzie wnioskować o zwiększenie dotacji podmiotowej Organizatora, głównie na pokrycie kosztów związanych ze znacznym wzrostem cen towarów, usług i energii oraz na regulację wynagrodzeń spowodowaną, m.in. corocznym wzrostem płacy minimalnej.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Planowane jest utrzymanie dotychczasowej współpracy i rozszerzenie jej o nowe obszary z:

- ogrodami botanicznymi w kraju i za granicą (w tym m.in. wymiana *Index Seminum*):
  - Radą Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce.
  - Radą Ogrodów Botanicznych Europy (Botanic Gardens Conservation International BGCI).
  - Uniwersyteckim Ogrodem Botanicznym we Wrocławiu.
  - Arboretum Wojśławice w Niemczech.
  - Arboretum Leśnym w Zielonce.
  - Arboretum Leśnym im. prof. Stefana Białoboka w Sycowie.
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.
  - Ogrodem Botanicznym w Łodzi.
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie.
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.
  - Ogrodem Dendrologicznym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.
  - Ogrodem Botanicznym Polskiej Akademii Nauk w Powsinie.
  - Ogrodem Botanicznym w Nitrze (Słowacja).
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Lwowskiego im. I. Franki we Lwowie (Ukraina).
  - Parkiem Dendrologicznym „Zofiówka” Ukraińskiej Akademii Nauk w Humaniu (Ukraina).
  - Ogrodem Botanicznym Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie (Ukraina).
  - Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Wileńskiego w Wilnie (Litwa).
  - Ogrodem Botanicznym w Pradze (Czechy).
  - Arboretum w Pruhonicach (Czechy).

- placówkami kultury takimi jak galerie, domy kultury, muzea i inne:
  - Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi.
  - Muzeum Historycznym Miasta Tarnobrzega w Tarnobrzegu.
  - Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyśle.
  - Muzeum Podkarpackim w Krośnie.
  - Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku.
  - Galeriami Sztuki Współczesnej.
  - Biurami Wystaw Artystycznych.
  - domami kultury, w tym Tarnobrzeskim Domem Kultury w Tarnobrzegu, Centrum Kulturalnym w Przemyśle, Wojewódzkim Domem Kultury w Rzeszowie.
- uczelniami artystycznymi, przyrodniczymi, uniwersytetami, szkołami zawodowymi:
  - Akademią Sztuk Pięknych w Łodzi.
  - Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie.
  - Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu.
  - Uniwersytetem Rzeszowskim w Rzeszowie.
  - Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu.
  - Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu.
  - Politechniką Łódzką w Łodzi.
  - Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.
  - Lwowskim Uniwersytetem Narodowym im. I. Franki we Lwowie (Ukraina).
  - Lwowską Narodową Akademią Sztuki we Lwowie (Ukraina).
  - Wileńską Akademią Sztuk Pięknych w Wilnie (Litwa).
- instytucjami samorządowymi, władzą lokalną i regionalną.
- parkami narodowymi i krajobrazowymi.
- Komisją Ochrony Przyrody.
- służbami konserwatorskimi.
- stowarzyszeniami i innymi organizacjami społecznymi:
  - Radą Naukową Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach.
  - Towarzystwem Przyjaciół Nauk w Przemyśle.
  - Związkiem Polskich Artystów Plastyków, Okręg w Krakowie.

- Klastrem Podkarpackie Smaki.
- Stowarzyszeniem Euroregion Karpacki Polska.
- Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”.
- Związkiem Gmin Fortecznych Twierdzy Przemyśl z siedzibą w Przemyśle.
- Fundacją Kresowe Centrum Nauki i Rozwoju „Perła Galicji”.
- Podkarpacką Regionalną Organizacją Turystyczną.
- Polskim Towarzystwem Dendrologicznym.
- Związkiem Szkółkarzy Polskich.
- Stowarzyszeniem Dziedzictwo Europy Środkowej.
- Stowarzyszeniem Polskich Architektów Krajobrazu.
- Obserwatorium Astronomicznym w Humennem (Słowacja).
- Miastem Snina (Słowacja).
- Trockim Historycznym Parkiem Narodowym – Pałac Tyszkiewiczów w Zatroczu (Litwa).

Inne

Arboretum Bolestraszyce to jedyna na Podkarpaciu instytucja, której celem jest ochrona przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa województwa, jego dokumentowanie i udostępnianie. Swoim działaniem wpisuje się w narodowe i wojewódzkie strategie rozwoju, pomagając wypracować rozwiązania dla takich najważniejszych wyzwań cywilizacyjnych XXI wieku jak ochrona przyrody i tożsamości narodowej.

Przedstawiony powyżej program działania Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszycach na lata 2022-2029 jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa

Podkarpackie 2030 w obszarze tematycznym 2. Kapitał ludzki i społeczny. Priorytet 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe. Kierunek działania 2.3.1. Tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej i interpretacji dziedzictwa wraz ze zwiększeniem kompetencji kulturowych mieszkańców. Do zakładanych działań Arboretum należy rozwój działań i form instytucjonalnej oraz pozainstytucjonalnej ochrony i popularyzacji dziedzictwa Kresów poprzez prowadzenie inwentaryzacji parków i ogrodów na Kresach wraz z: Instytutem Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Lwowskim Uniwersytetem Narodowym im. I. Franki we Lwowie, Lwowską Narodową Akademią Sztuki, Wileńską Akademią Sztuk

Pięknych i Trockim Historycznym Parkiem Narodowym – Pałac Tyszkiewiczów w Zatraczu.

Wyniki prac będą ogólnodostępne w formie zdigitalizowanych zbiorów, wydawnictw i wystaw, z dokumentów źródłowych korzystać będą mogli naukowcy i dziennikarze.

Program jest zgodny również ze strategią w obszarze tematycznym 2.3.3. Infrastruktura kultury i zwiększenie atrakcyjności dziedzictwa kulturowego,

- realizacja projektów digitalizacyjnych oraz informatycznych mających na celu ułatwienie i poszerzenie dostępu do kultury poprzez digitalizację zasobów archiwalnych Arboretum, prowadzenie interaktywnej strony internetowej i Galerii Multimedialnej.

01 grudnia 2021 r., Bolestraszyce, **Narcyz Piórecki**

(data i miejsce, podpis kandydata)